

Дорош Н.І.,
д.е.н., професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

“DUE DILIGENCE” В УПРАВЛІННІ ПРОЦЕСАМИ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ

У сучасних умовах розвитку процесів концентрації, глобалізації та диверсифікації капіталу поширюються процеси злиття, поглинання, придбання та об'єднання підприємств. З метою обґрунтування управлінських рішень щодо здійснення зазначених процесів проводиться процедура “Due Diligence”, яка передбачає комплексний аналітичний огляд минулого, сучасного стану та оцінку майбутніх перспектив діяльності підприємства. Разом з цим важливим завданням “Due Diligence” є виявлення потенційних загроз, “неочікуваних обставин”, які можуть виникнути в результаті виконання запланованої операції.

Англійськомовний термін “Due Diligence”, як належна ретельність, обачність, підкреслює необхідність зберігати уважність, обачність посадовими особами, які підписують емісію цінних паперів та угоду щодо злиття чи поглинання.

“Due Diligence” можна визначити як процес комплексного аналітичного огляду, оцінювання фінансового стану, потенціалу та інших аспектів діяльності об'єкта придбання з метою підтвердження, що всі ризики, пов'язані з придбанням чи об'єднанням, не тільки не загрожують діяльності та стану підприємства - покупця, а й таке рішення принесе значну економічну вигоду.

Виконання процесу “Due Diligence” під час придбання чи об'єднання має включати певні заходи з метою дотримання юридичних вимог та позитивної практики. Ці заходи включають перевірку фінансових звітів на предмет підтвердження достовірності інформації щодо активів, зобов'язань та капіталу, а також визначення фінансового стану підприємства відповідно до звітності. Проводиться аналітичний огляд управління та діяльності підприємства стосовно встановлення якості та надійності фінансової звітності та досягнення відчуття “непередбачуваних обставин”. З'ясовуються потенційні юридичні проблеми, правовий статус об'єкта придбання та відпрацьовуються основні положення майбутньої угоди.

До складу групи на проведення “Due Diligence” залучаються такі спеціалісти як фінансисти та бухгалтери, юристи, менеджери з персоналу та виробництва, фахівці з розвитку бізнесу, операційної діяльності, інформаційних технологій, зі збуту та маркетингу. Процедура “Due Diligence” схожа на аудит і найчастіше проводиться аудиторсько-консалтинговими фірмами. Аудитори

мають значний досвід у складанні ефективних програм перевірки та управлінні групою спеціалістів, а отже і широко залучаються до її здійснення.

Важливим засобом ефективного проведення процедури є програма, яка має надавати логічні та дієві шляхи для оцінювання діяльності, прогнозів на майбутнє, підтвердження презентацій. Важливо, щоб перевірка, аналіз та процедури підтвердження були ретельно задокументовані.

Після того як складаний план проведення процедур “Due Diligence”, відбувається безпосереднє проведення перевірки. Зазвичай, процедури “Due Diligence” складаються з представлення інформації менеджерами, інтерв'ю з провідними працівниками, перевірки даних, наступних питань про позиції, які виникають після представлення, інтерв'ю та перевірки даних, а також фізичного огляду можливостей діяльності компанії.

Можна виділити декілька видів “Due Diligence”: операційний; технічний; маркетинговий; екологічний; правовий; фінансовий; податковий та ін. [1, с. 359].

Стратегічний “Due Diligence” здійснюється з метою визначення, чи угода допоможе досягти стратегічних завдань підприємства-покупця. Операційний “Due Diligence” спрямований на вирішення питання, чи придбання, об'єднання підприємств принесе економію, ефективність та синергію так, щоб підприємство стало більш прибутковим, конкурентоздатним порівняно з попереднім станом (до угоди) без здійснення додаткових інвестицій та настання неочікуваних ризиків.

Звіт про проведення процедури “Due Diligence” має містити певні рекомендації щодо виконання або відхилення угоди зі злиття чи поглинання, або до здійснення подальших переговорів. У звіті наводиться вся необхідна інформація та докази для обґрунтування висновків та надання певних рекомендацій. Він, зазвичай, включає опис здійснених процедур, копій та резюме найбільш важливих документів, аналіз основної інформації, оцінювання кожної ділянки та підприємства в цілому.

Література:

Дорош Н.І. Комплексна аналітична перевірка підприємства. Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – Випуск 9 (33). – Ч.1 – С. 355 – 361.